

خط تیره

فرشته توفیق

دربیر و ن هوا آزاد است
دربیر و ن دیگر دیوار نیست
ورنگی هم نیست
دربیر و ن میتوان پرواز کرد
دربیر و ن میتوان فریاد زد
دربیر و ن میتوان بود...
و یا نبود .

چاپ اول تیر ماه ۱۳۴۸

سازمان چاپ و انتشارات مرجان

خط تیره

فرشته تفسیر

طرح روی جلد از : احمد اسبقی
خط از : سلحشور
گراور از : کاوه
چاپ روی جلد از : جلالی (عزیزی)
چاپ متن از : پیک ایران
صحافی از : مدلوکس
تعداد چاپ : ۱۰۰۰ نسخه با کاغذ ۷۰ گرمی روسی

چاپ اول

کلیه حقوق محفوظ و مخصوص ناشر
«سازمان چاپ و انتشارات مرجان» تهران - خیابان حافظ ۵۲۸۶

ہدیہ کی مرجان
تقدیم بہ شما

طرح روی جلد : تا بلوی تراژدی آبی مستطیل‌ها (۱۳۴۷)

از نقاش هنرمند احمد اسبقی

سخنی از مرجان

کتایی که در دست دارید
مجموعه‌ی شاعرانه‌ای است از
«فرشته‌ی تیفوری» که برای
اولین بار توسط «سازمان چاپ و
انتشارات مرجان» آفچنان‌که
روش این سازمان است معرفی

می‌شود.

«فرشته‌ی تیغوری» به سال ۱۳۳۴ در تهران متولد شده است و تحصیلاتش را تمام کرده و حالا برای تحصیلات عالی در کشور آلمان زندگی میکند.

این مجموعه شامل یادداشت‌های پراکنده‌ای است که نویسنده در سالهای اخیر نوشته است بسیاری از آنها در ایران نوشته شده و معدودی، از آثاری می‌باشد که در آلمان به رشته‌ی تحریر درآمده است.

هیچ کدام از قطعات نام‌بخوصی ندارد و این بخاطر عدم لزوم نامی است که نویسنده احساس کرده. در تمام این آثار نویسنده کوشیده است که فکر مطلق و انتزاعی را به صورتی با کلمات آشتی دهد و حاصل این کار نوشته‌هایی است در سرحد نظم و نثر، چرا که در اوج فکر انسان، مفاهیم همه به یکدیگر نزدیک میشوند و در این حد غیر قابل احساس، مرزی

بین شعر و غیر شعر نیست .

سازمان مر جان که همیشه در معرفی
آثار نویسندگان جوان پیش قدم
بوده است، این بار هم خوشوقت
است که استعدادی بسیار درخشان
را برای اولین بار معرفی میکند .
استعدادی که بدون شك در آینده
شکوفاتر خواهد شد و ما شاهد
برو بار بیشتر آن خواهیم بود .
انتظار داریم روشنفکران و
علاقمندان آثار ادبی مشوق
نویسندگان جوان ما باشند
تا در راهی که در پیش داریم
سریع تر و موفق تر گام برداریم
و خدمت ناچیزی که انجام آنرا
آرزو داریم به نتیجهی مطلوب
برسد .

استقبال و تشویق خوانندگان
و مستقدین استحکام بخش گامهای
بعدی ما خواهد بود .

ابوالکاسم صدرت

فرشته

کوششی بود ، و همتی - که اگر
همت - تا مجموعه‌ی خط تیره آماده
شد ، و به چاپ رسید . راستش
باید خیلی پیش تر این کار را می‌کردی ،
اما دریغ که همواره یادداشت‌هایت
را خصوصی می‌دانستی و مال

خودت - مثل آن خط‌هائی که
می‌کشی و ندیده‌ام - و فرامی‌گویی
از خواندنش یا حتی نشان دادنش.
بر هر گونه ، اگر وسوسه‌ای بود -
و وسوسه‌ی من - به کار آمد و
یادداشت‌هایت چاپ شد .

تو را خوب می‌شناسم - و
بی‌ادعا - نه جویای نامی ، و نه مثل
خیلی‌ها آماده ، و با کاسه‌ای ، که از
خیرات شهرت - و احیاناً محبوبیت
چیزی هم تو را نصیب شود ... و
می‌گویم خیلی‌ها ، که دریغ ، هر که
را که می‌شناسی ، که نامی دارد و
نانی ... و خرده فروش بازار
روزنامه‌ها است . پس بگذار که از
خودمان بگوییم که اگر هست ،
خصوصی است و از برای تو .

اجازه بده نوشته‌هایت را شعر
بدانم ... یا لااقل مفاهیم تو را .
راستش حتی گاهی اوقات حرکات
تو نیز بی‌شباهت به شعر نیست

ولی اگر که از تو بگذریم ، این
نوشته‌ها به یقین تمامی در مفهوم
شعر است. با آنکه این سان نمیتوان
تورا از نوشته‌ی تو جدا کرد ...
و به هر گونه، اگر که شعر، نه برای
آن بازاری که تنور داغی است
از برای هر نوشته‌ی بی‌ربطی که
بر آن بچسبانند و شعر بیرون آورند.
احتیاجی نمی‌بینم که شعر را توضیح
دهم . مفهوم شعر برعکس تمامی
هنرها تنها جنبه‌ی ذهنی دارد. بجز
موسیقی . هنر شاید که اساساً يك
رابطه باشد و اگر رابطه ، مسئله‌ی
بینش خارجی و درونی در آن وجود
ندارد ، بلی خود هنر رابطه‌ی بین
این دو است. و شعر دقیق‌ترین این
رابطه‌ها و بیش از همه نزدیک به
ذهنی مجرد... بدین صورت مفهوم
ذهنی شعر از قالب آن جداست و
بدین گونه نوشته‌های تو، به مفهوم
— نه به صورت — تماماً شعر است. اگر

لازم به شهادت، تمامی نوشته‌هایت.
دنیای پشت آئینه‌ای که نو میدانه
جستجو کرده‌ای ... و تلاش برای
حفظ دیوارها - حتی اگر که
پوسیده‌اند - و غم بودن تو ... و اگر
تمامی به عبث، به هر حال این دنیای
فرای وجود تو - دنیای ذهن تو -
است .

و شکفتا که به همراه فلسفه‌ای .
دانائی تو به عبث - به ناپایداری -
می انجامد ، که گذری است و باید
گذشت تا به مرزهای ناشناخته‌ای
که به هر گونه آسمان بدان جا فرو
می آید .

پس به این جستجو ادامه بده
و باز بنویس که به هر گونه شاید
راهی بتوان یافت . ستایش بر تو باد .
مهرداد شکوهی

بمن وسعت دهید

- وسعتی می‌خواهم -

وسعتی مثل وسعت آسمانها . . .

آه . . .

آنگاه من پرواز خواهم کرد .

آنگاه شوق پرواز کردن در من چیزی خواهد بود

در من چیزی باقی گذارد

زیرامدتهاست که من

از خلاء پیوسته و ثابت خود خسته می‌باشم .

بدنبال چیزی میگردم که درمن باشد .

يك شوق ...

يك غم لطیف ...

يك لبخند ...

يك غرور ...

و یا حالتی پیروزمندانه .

اما گویا همه‌ی اینها کشته شده‌اند .

و یامن، خود آنها را کشته‌ام .

و اکنون

بدنبال چیزی میگردم

که فریاد بزنم

درمن چیزی هست

درمن چیزی هست .

خلاء درون من عمیق است
و آنچنان عمیق که صدایش را هیچگاه
نخواهی شنید .

گاهی از خود میپرسم

- و پرسشی آشنا و بی جواب -

چه چیزی مرا بسوی خود جلب خواهد کرد؟

چه چیزی مرا سرگرم خواهد کرد ؟

چه چیزی خلاء مرا پر خواهد کرد ؟

حالا من پس از مدتها که نمیدانم چقدر طول کشیده
است باز گشته‌ام - پس از گشت کسالت باری که در میان جلوه‌ها
زده‌ام - خسته‌تر باز گشته‌ام ... و اینبار خستگی من عمیق و
طولانی است ... اینبار تنهائی من - و غم من - سخت عمیق
و سنگین است .

به آن حد پیر و خسته شده‌ام که دیگر چیزی نمی‌گویم
- نمیتوانم بگویم - و حتی شوق نوشتن کلمات هم دیگر در
من زبانه نمی‌کشد ... مانند سنگی شده‌ام بی حرکت و خاموش،
که حتی سنگ هم نیست .
نمیدانم چه هستم ...

از آن زمان که واقعیت آنهمه ناپایدار شد، من نیز
اعتقاد را از دست دادم ... و حال خسته‌تر و بی اعتقادتر و
تنهاتر و پیرتر - و غمگین‌تر - در يك بی جایی ... در يك بی
یکی ... و در هیچ هیچ مبهوتم ...
خودم متحیرم که چه هستم . شاید سرگردان شده‌ام

و شاید ثابت... عجبا که جلوه‌ها هیچکدام نتوانستند مرا راضی نگاه دارند. و زیبایی‌های کوچک و یا بزرگ نیز... و شاید بهمین جهت بود که بیش از آنچه که تصور میرفت خسته شده‌ام.

حال دیگر هیچ چیز ندارم... هیچ احساسی هم ندارم... و شاید همین هیچی- همین بی‌احساسی- مرا می‌آزارد. گاهی حس میکنم که چیزی دارم تا بیان کنم یا بنویسم. حس میکنم که چیزی- که نمیدانم چیست- میخواهد بزور از گلویم بیرون آید و من باز نمیدانم چیست.

حس میکنم که مدتها لب فرو بسته‌ام و مانند کسی شده‌ام که در صحرایی نشسته باشد و چشم بجائی ثابت دوخته باشد و بخود مشغول شده باشد و در این مدت زنبورها و پشه‌های بسیار، بر بدن او چسبیده باشند، ولی او هرگز وجود آنها را حس نکرده باشد.

... و اینک میخواهم چیزی بگویم- اعتراضی بکنم- و شاید هم نکنم. به چه؟ نمیدانم... شاید به آن چیزی که آزرده‌ام کرده است، و تنم را مثل پشه‌ها خورده. ولی من نمیدانم چیست، هیچ نمیدانم.

تنهائیم را دوست دارم، ولی در زیر آن، اشتیاقی هم برای وجودش احساس نمیکنم... شاید که خیلی عمیق است... مرتب فکر میکنم که چیزهای بسیاری را نگفته‌ام، ولی حتی نمیدانم که آنها چه هستند- اینبار شاید که خسته تر هستم- و لحظه‌ها بر من عمیق تر و سنگین تر میگذرند...

راستی اگر میشد که انسان قید زمان را بشکند، من شاید اولین داوطلب بودم...

کوچه‌ها - کوچه‌ها ...
چه محدود - چه تنگ ...
همه کوچه‌ها محدودند و تنگ ...
- و همه جا کوچه است -
از ابتدا میتوان انتهایش را دید ...
کوچه‌ها کوتاه‌اند و ملال انگیز ...
با وجود این
همه جا کوچه است
- و همه جا محدود -
شاید میشد که کوچه‌ها نمیبودند .
شاید میشد که تنگی وحد وجود نمیداشت .
و شاید میشد که من ...
که من ...
وارد کوچه‌ها نمیشدم ...
شاید ... شاید ...

بدنبال چیزی که خودم هم نمیدانم چیست

- شاید بیهوده میگردم .
 - آنچه را که میدانم - و آنچه را که احساس میکنم -
 - نمیتوانم بیان کنم .
 - مثل آنست که من و جهان چیزی را که نمیدانیم چیست، گم کرده ایم.
 - آنچه را که میخواهیم و نمیدانیم چیست
 - در اینجا نیست .
 - در هیچ کجا نیست .
 - و هنوز نمیدانیم چیست .
- مثل آن است که من و جهان دو بدن ناقص هستیم
دو بدنی که فقط میدانند ناقص اند
و همیشه آن چیزی که ما را بکمال رساند جستجو میکنیم
ولی چه چیزی میتواند ما را بکمال برساند؟

بدنبال چیزی نو نمیشود گشت ...
چه چیزی چشمانم را بسوی خودش میکشد ؟
تنها ضجه‌ی مرغان است که میشنوم ...
و آنگاه از دنیای خودم رنج میبرم .
که ارواح را میکشد ؟
که ارواح را میکشد ؟
ساختمان‌ها را نباید خراب کرد، زیرا ساختن آنها باز يك حداثست .
و خرابه چیست ؟

در میان کلامی محدود است .
من از دنیای خودم رنج میبرم .
چرا باید گفت ؟
حرف‌ها ...
کلامها ...
جملات ...
صداها ...
من آیا بیهوده بدنبال وسعت میگردم ؟

در تنهایی به افق مینگریستم
که آهسته و آرام ...
چیزی در آنجا و در درون مغزم شکل میگرفت .
کلمات میآمدند و پذیرفته میشدند
و در کنار یکدیگر مینشستند
و ارتباطی بین من و مفاهیم
و اینبار شاید « عقل »
- عقل -
قدرتی که بتواند ارزشهای قدیمی و کهنه را بشکند
و ارزشهای نوینی بیافریند.

شاید که صدای مغز تو
و شاید که سایه‌ی درون تو
بودند .

و من ...
آیا آنها را ...
میدیدم ؟
... ولی تو
... تو
زنده هستی ...
زنده .
و صدای مغز تو را ...
که میشنوم هست .

اگر من مرده بودم
آیا صدای مغز تو را
و آن
سایه‌ای که در درونت
بمن مینگردد ...
باز هم میدیدم ؟

... و

اگر تو

مرده بودی ...

شاید.

چیزی را

که در درونت میدود ...

احساس میکنم .

آن را ...

شاید که نمیشناسم .

اما ...

شاید که وجودش را

احساس میکنم .

احساس میکنم

که در درون تو ...

چون سایه

میدود

تاریک و ناشناس .

و تو

و تو هستی ...

واوهست ...

تو زنده هستی

زنده هستی .

اگر صدای مغز تو را نشنوم

تو خواهی مرد ؟

اگر صدای مغز تو را نشنوم

نخواهی بود ؟

اما من ...

صدای مغز تو را می شنوم .

دلم میخواست حرف نبود و سر مرغها را از تنشان جدا نمیکردند .
دلم میخواست رنگ نبود و هیچ حدی وجود نداشت .
... و دلم میخواست که ساختمان ها را برای دوباره ساختن خراب
نمیکردند .
و یا آنها را بصورت خرابه ای رها نمیکردند .
که ارواح را میکشد ؟
..... آزادی و وسعت و سکوت ...
چه خوب است .
و در میان آنها رها شدن
چه خوب است .

..... من از دنیای خودم بسختی رنج میبرم .
تکرر بار سنگین خستگی را بر پشت من رها کرده است
و ای کاش که خورشید يك روز اصلا نمیتایید ...
ومن لحظات را به اینگونه سنگین وهمشکل نمیدیدم .

.....

اگر روزها نمیبودند، آیا يك بی رنگی چشمان مرا بسوی خودش متوجه
میکرد ؟

چرا مرغها را میکشند ؟
شنیدن ناله ی همه ی آنها مرا بسوی يك فراموشی - يك گریز - میکشاند .
گریز از روی يك بی رنگی ...

ولی من بسختی خسته ام ...
از حرفها خسته ام ... و از رنگها و از حدها خسته ام .
آنجا که هیچ حدی نباشد وسعت خواهد بود .
.... اما من بسیار کهنه و قدیمی شده ام .
و بوها ...

بوها تجاوز نکرده اند .

و رنگها همچنین ...

و من نیز .

صبح شاید لطیف بود- بیرون زندگی شاید زیبا بود-روز شاید آفتابی بود- و شاید جنبش بود و حرکت بود، و شاید برای آنها که تلاش میکردند همه چیز دوست داشتنی بود ... ولی چشمان من همه چیز را یکنواخت میدید و خسته کننده. در بیرون روز - زندگی- صدا- جنبش- انسانها - همه و همه خسته کننده بودند و یکنواخت .

خواستم از رختخواب بیرون بیایم ، ولی بیرون آمدن چه فرقی میکرد؟ در درونم همه چیز ساکن بود، و همه چیز ساکن بود. صدای مادرم و سرزنشهایش ... و بعد چهره اش . چه خسته کننده و ملال انگیز بود .

من آیا بدنبال چیزی نو و تازه میگشتم ؟
در رختخواب میلولیدم و صدای فروشندگان دوره گرد را میشنیدم و همه ی اینها خسته کننده بودند. و روزها و شبها و ساعتها که میبایست بگذرند.
و زندگی چه چیزی داشت ؟

در رختخوابم نشستم و لحظه‌ای به پیکر استخوانی خودم نگاه کردم . چه برنامه‌های تکراری در لحظه‌های بعدی داشتم . فکر کردم اگر بجز اینها چیزهای دیگری بودند آیا ممکن بود نو و جالب باشند؟ شاید نه ...

زنگ زدند و من رفتم در را باز کردم . پیرزنی بود . يك پیرزن گدا ... همان پیرزنی که قبلا هم يك بار او را دیده بودم و کفشهای کهنه‌ی آشنائی به پاداشت . او با من حرف میزد و من نمیدانستم که چه میگوید . کوچه با داخل خانه تفاوتی نداشت - باز هم روز بود - و در من همه چیز ساکن بود .

و مردم جنبش میکردند ... تلاش میکردند ... وزندگی ... پیرزن حرف میزد و من احساس میکردم که همه جا - و همه‌ی لحظه‌ها - بی تفاوت و همیشگی و خسته کننده است . روی زمین چشمم بمورچه‌های درشت سیاهرنگ افتاد، که بیچپ و راست متمایل میشدند و پیوسته راه میرفتند . آنها دنبال طعمه میگشتند ... طعمه .

دوباره نگاهم به کفشهای آشنای پیرزن برخورد . باو نگاه کردم . ساکت بود و شاید مدتی بود که ساکت شده بود . باچشمهای متعجب و ملتمسانه‌اش بمن مینگریست . حالا دلم میخواست که حرفهایش را دوباره تکرار کند، ولی او همچنان ساکت بود . مدتی گذشت و او که نگاه ثابت مرا دید زیر لب دعائی خواند و من که هنوز نمیدانستم او چه میخواهد، پرسیدم: «چی؟»

ولی صدایم ... صدایم برایم آشنا نبود . این اولین باری بود که در آن روز صدایم را میشنیدم و صدایم چه خشن و باد کرده بنظر میرسید .

پیرزن غذا میخواست و من بداخل خانه آمدم، و صدای او را که هنوز دعا میخواند میشنیدم ...

باز هم عجز ...
باز هم يك قيد
و من اين قيد را اکنون
با تمام سنگینی اش حس میکنم
همه منتظر گذشتن وقت هستند
و من نیز ...
و من نیز ...

ولی چرا لحظات میگذرند؟
و من چرا نمیتوانم آنها را نگاه دارم؟
چرا زمان وجود دارد؟
چرا زمان وجود دارد؟
چرا به اینگونه لحظات باید بگذرند؟
چرا من قدرت نگه داشتن آنها را ندارم؟

لحظات میگذرند ...

میگذرند ...
و مردم هنوز از مرگ بیم دارند .
اینک ...
که لحظات تند و سریع میگذرند ...
و همه انتظار مرگ را دارند ...
پس چرا میترسند؟
چرا مردم مرگ را دوست ندارند؟

ای لحظات من ...
چرا بی آنکه من بخواهم میگذرید؟
و ای پیرزن زشت روی ...

من آن پیرزن طولانی را که لباسهای دختران جوان را برتن کرده است
میشناسم .

من صورت زشت او را در زیر نقابش - که تورهای سپیدرنك بسیاری
است- دیده ام .

این شناخت من بود .

- و شناخت عزیز من که از پس تورهای سپیدش بدرون آن نفوذ کرد-
آنگاه من دانستم که او چه زشت و چه طولانی است .
و من لباسش را ...

و من پولک‌های لباسش را ...

دیده ام

و دیگر چشمانم به آنها مشغول نخواهد شد .

در زیر پولکها - در درون لباس - پیرزن طولانی

با چهره‌ی زشت خودش، زیر کانه لبخند میزند و از حلقوم پیروچرو کیده‌اش
صداهای نامفهوم و نازیبائی بیرون می‌آورد .

و چشمانش که برق میزند دائم در حرکت است .

و من دو زانو نشسته‌ام و فقط به آن چشمها نگاه میکنم ...

فقط به آن چشمها نگاه میکنم ...

نگاه میکنم ...

در پس زینت های بسیار
چهره ی زشت پیر زنی هست.
اگر به آن زینت ها مشغول گردی
جلوه ای خواهی بود .
و اگر بصورت نا زیبای پیرزن خیره شوی
زندگی را خواهی شناخت.
افسوس که ما را به زنجیرهای گرانی پیچیده اند

شناخت زنجیرها	وعجز
شناخت زنجیرها	و غم
شناخت زنجیرها	و تکرر
شناخت زنجیرها	و بیهودگی
شناخت زنجیرها	و خلاء

شبها یکی پس از دیگری می آیند ...
و من هر بار — که رسیدن آنها را می بینم —
درمی یابم که چه بیهوده تکرار میشوند
و چه بیهوده از هم می گذریم .
من ...

من و لحظه از هم می گذریم ...
تا چه شود ؟
مرا به کجا خواهد برد ؟
و من چرا به اینگونه از آن می گذرم ؟

میشود که به زیورها خیره شد ...
میشود که درون لحظه، دنیائی یافت
- و زندگی کرد -
میشود که جلوه شد و خندید
- و همه چیز را فراموش کرد -

میشود ؟ آیا میشود ؟
اما من ، من مدتها است که گنگ ایستاده ام .

من آنروز در گورستان قدم میزد و آنگاه دانستم که گورستان دنیای ماست. گورستان باهمه‌ی عظمتش دنیا شد - تمام دنیا شد - و من که همینداشتم دنیا کوچک است، در آن لحظه عظمت دنیائی را حس کردم که با حقیقتی، همه جا را فرا گرفته است. گورستان دنیا شد و این دنیا تا بینهایت کشیده شد و همه جا را فرا گرفت. دیگر فضا و زمین مفهومی پیدا نکردند و نه تحرك و نه زمان، و شاید فقط مکان بود و شاید در جائی از مکان نیز خارج میشد. گورستان دنیا شد و من در آن دنیای عظیم تنها موجود عجیب بودم - من در آن وسعت تنها يك حد بودم، يك حد - میدانستم که به آن خواهم پیوست. من در آنجا که گورستان مکان بودن خود را از دست میداد به آن میپیوستم ...

ولی گورستان عظیم بود و من در آن عظمت تنها مخلوق عجیبی بودم که خنده دار نبود. نه، آن مخلوق خنده دار نبود ... شاید غم انگیز بود.

آیا گورها ...؟

نه، آنها حتی مرا نگاه هم نمی‌کردند.

من کهنه بودم و قدیمی ..

زمانیکه به آنها می‌اندیشم، تمام وجودم غم میشود . و احساس سنگین و عمیقی که بدنم را تحت تسلط خود میگیرد، قادر است روحم را از من دور جدا کند .

مجبور میشوم برای تسلی خودم و یا فرار از آن، به آئینه پناه برم و در آن، ساعتها و ساعتها فقط خودم را بنگرم .

میتوانستم با آنها گفتگو کنم - نزد آنها چیزهایی برای شنیدن وجود داشت - و من هم میگفتم ... من میتوانستم مدتها بگویم .

گوشه‌هایشان و زبان‌شان برایم آشنا و خوش آیند بود و من همیشه عکس العمل گفته‌هایم را در چشمانشان میدیدم ... و زمانیکه میفهمیدم آنها مرا درك کرده‌اند، شادی کودکانه‌ای احساس میکردم .

من شاید با آنها کمتر تنها بودم ...

آه ... من آنها را دوست دارم ... دوست میدارم .

ولی احساسی که مرا خفه میکند، بمن چیزی را میفهماند ... و

گاهی مثل آن است که میان دو عضو من، يك جدائی تلخ بوجود می‌آید ... يك جدائی نامطلوب .

حالا باید به چهره کوچولو نگاه کرد...
و گرمی لطیفی را که کاملاً محسوس است
دید، و آنوقت به ارتباط اندیشید.
ارتباط؟

آری ارتباط... شاید بین بعضی از
روابط، زیبایی‌های خاصی وجود داشته باشد.
وقتی که باد میوزد برک درختها می‌لرزد...
ومن این ارتباط را می‌شناسم.
ولی شاید بسیاری از ارتباطها خالی
باشند، یعنی فاصله‌ای را که يك ارتباط بهم
می‌پیوندد هیچ چیزی پر نکند.
چهره کوچولو نگاه باید کرد، و به ارتباط
اندیشید و اعتقادات قبلی خود را از دست
داد.

باید خجالت بکشم... با وجود این، احساس
بی‌هودگی آرام نمی‌گذارد. کوچولو خوابش
می‌آید و من تنها باید فکر کنم... شاید
به ارتباط و یا چیزهای دیگر.
وقتی با کوچولو حرف می‌زنم، چشمانش به
دنبال بازیچه‌ها می‌گردند و حواس کوچک و
ظریفش در جای دیگری سیر میکند و فکرش
بدنبال گماز ماشین‌هاست و گوشش صدای
دنده‌های ماشین‌ها را می‌شنود.

کوچولو اینطور است...
همه‌ی کوچولوها اینطورند...
يك کوچولو شاید اصلاً فکر نمی‌کند، ولی
می‌تواند اعتقادات قبلی مرا بدور بریزد.

آهای کوچولو...

این يك ملودی زیباست . صدای بال زدن پرنده‌ای تنها، که از
افق دور، در پهنه‌ی آبی رنگ آسمان پیش می‌آید... نزدیک میشود ... خیلی
نزدیک... و نزدیک تر .

و بعد آرام و آرام‌تر دور میشود ... دور میشود .
تو میتوانی ابتدا افق دور و سپس آبیهای آسمان و بعد پرنده‌ای
که مثل يك نقطه از دور خواهد آمد را بنوازی ...
آهنگ بال پرنده شاد است و تقریباً يك نواخت . و آنجا که
پرنده نزدیک میشود ملودی را با صدای بلند باید نواخت ...

... تا آنجا که بطور محسوسی آرام شود ...

و آرام ...

آرام ...

اینها که دوست میدارم ..
نزدم بنشین و در چشمانم خیره شو !
که عنقریب مرگ خواهد رسید ...
— بزودی صبح خواهد آمد —
و همان لحظه‌ای که من و تو را مسیری دیگر است
نزدم بنشین !
زیرا بزودی مرگ خواهد آمد .
— و ما را از آن گریزی نیست —
در چشمانم خیره شو ...
و در ژرفائی از مهر غرقم کن .
آنچنانکه هیچگاه موهای سپیدم را نبینم
و آنچنانکه دیگر لحظه‌ها و گذشتان را احساس نکنم ...
مرا با فراموشی تا به هنگام مرگ رهنمون باش .
همه چیز را از خاطرم ببر ...
بزودی مرگ فرا خواهد رسید .
و بگذار که شیرینی تو، و شیرینی احساس من .
مرا غافل کند .
من این غفلت لذت بخش را دوست میدارم .
من این غفلت را تا صبحگاهان می‌خواهم

ای انسان !
اگر يك شكلات‌داری، با آن خوش باش
که این جلوه است — که این جلوه است —
و در ماوراء این...
يك دشت است که سرگردانیش نام می‌دهم
و يك دیدگاه است که بیهودگی و خلاء را نمایشگر است .

جلوه‌ها...

ای جلوه‌های زندگی .

شما را میشناسم

میتوان باشما بازی کرد

– میتوان شما را داشت –

میتوان در شما غرق شد...

میتوان حتی خود شما بود.

ولی حقیقتی دیگر

- یا اصلاً يك « دیگری » -

بعد از شماست ...

و آن مرگ است ...

آن عدم است...

آن کمال است ...

آنها ساعتها بازی میکنند

- يك بازی یکنواخت -

پس چرا خسته نمیشوند؟

چرا فردا باز هم بازی میکنند؟

من هر روز صدای مهره‌های بازی آنها میشنوم.

چرا آنها تکرار را نمیشناسند؟

چرا تکرار روزهای خودشان را نمیشناسند؟

گر به ام ...

گر به ام گرسنه است...

گر به ام برای ادامه زندگی‌اش غذا می‌خواهد.

زیرا او گرسنه است ...

گر به ام - مثل همیشه - گرسنه است.

این دویار پی در پی و هم شکل و طولانی را
بسیار دیده‌ام ...
وفشارشان — و سنگینی لحظه‌هایشان — را
که بر روی قلبم درد آورده است ...
احساس کرده‌ام .
چه بی‌احساس و پی در پی و خسته هستند .
به چه کار مشغولند ؟
بکار آمدن و آمدن و پی در پی آمدن ؟
اگر چشمانم را ببندم
آنها را نخواهم دید ...
اگر ببندم ...

به شب اندیشه میکردم ...

- و تنها به شب اندیشه میکردم -

و ناگهان در تکرر شبها گم شدم

و ندانستم که در کدام شب هستم.

بین شبی که بودم و شبهای بسیار گذشته و آینده هیچگونه

تفاوتی وجود نداشت.

و من نمیدانستم که در کدام يك از آن شبها، که صورتهای

هم شکل داشتند، بودم.

بین شبها فرقی نبود ...

- همه چیز یکسان بود و هم شکل -

... و دقایق مشخص کننده نبودند.

و من در زمان گم شدم ...

گم شدم

واز این گم شدن، احساس رضایت و خنکی میکردم

من بین شبهایم گم شده بودم ...

هدف

هدف

هدف

هدفی وجود ندارد - غایتی نیست - هیچ حدی وجود ندارد -
و فکر من همیشه در راه است - و هیچ راه مشخصی هم وجود ندارد -
آنچه که هست سرگردانی است - آنچه که هست تکاپو و جستجو است -
و يك تردید عمیق که به همه جا سایه افکنده است - آنچه که هست
سرگردانی محض است - و آرامشی نیست... و آرامشی نیست - نه هدفی
است، نه غایتی و نه نهایتی - و نه نقطه‌ی دوری که چشمانم را متوجه خود
سازد - هیچ حدی نیست ...

حدی نیست ...

حدی نیست ...

در زندان آزادی نیست ...
زندان دوست داشتنی نیست ...
زندان سیاه و کثیف است ...
— و درهای بلند آهنین دارد —
نه ... زندان دوست داشتنی نیست .
نه ... زندان دوست داشتنی نیست .
— در زندان حتی تنهایی هم نیست —
درهای زندان را باید گشود ...
و باید پرواز کرد .

آسمانها گشاده هستند و باز ...
آسمانها بلند هستند و پاک ...
آسمانها خوبند .
و آسمانها دوست داشتنی هستند.

من بیحرکت نشسته بودم
که ناگهان تعداد زیادی «چرا» وارد شدند .
و در اطرافم ایستادند و مرا خیره نگاه کردند .
من نیز به آنها نگریستم .
- و شاید مدت طولانی نگریستم -
و در این مدت چیزهایی مثل يك استحالہ
- شاید استحالہ‌ای از چراها -
وارد من شدند .
پس از آن «چراها» حرکت کردند و من بدنبال آنها براه افتادم
..... و چراها مرا به‌وادی مفاهیم بردند.

اگر من خسته شوم ...
اگر از رنگها خسته شوم ...
اگر مردمکهای متحرك و گرد
بمن چیزی دیگر ندهند.

آه ...
اگر من خسته شوم
اگر از دستها خسته شوم
آنگاه تنها من خواهم بود ...
من ...
تنها ...
و خسته .

همیشه يك چیزی در ماوراء همه‌ی چیزها
وجود داشته است .

همیشه يك چیزی وجود داشته است .
چیزی که نمیتوان لمس کرد .
آه ...

چیزی که از پیچ و مهره جداست ...
واز همه‌ی چیزهای سرد - یا گرم -
همیشه چیزی وجود داشته است که در کش کنم
آه شاید ...

شاید که بتوان در کش کرد .
شاید که همیشه چیزی در ماوراء وجود داشته است .
همه‌ی پیچ و مهره ها

- و همه‌ی چیزهای سرد -

چه بیخبرند

و چه بیخبر از اینکه
چیزی در ماوراء وجود دارد .
چیزی که پیچ و مهره نیست
- و نمیتوان لمس کرد -

من گاهی بسختی
درجائیکه هیچ چیز نیست
- و هیچ کس نیست -

خویشتن را میابم ...
جائی که پیچ و مهره نیست
- و چیزهای سرد نیست -

چشمانم خیره میماند
و گاه گاه ناگهان کشیده میشوم
بسوی چیزی که نمیتوانم دید .
آه ... بسوی يك ماوراء .
چیزی که شاید بتوان درکش کرد .
گاهی بشدت کشیده میشوم
و زمانی را که نمیشناسم ...
بر من میگذرد .

و اگر چشمانم را باردیگر ببندند
من احساس خواهم کرد
که به سبکی پروانه ها پرواز میکنم .
من احساس سبکی خواهم کرد ...
احساس خنکی خواهم کرد ...

اگر که من پرواز کنم .
دیگر زنجیرها نخواهند بود.
و اگر که زنجیرها نباشند
آیا که من دیگر خواهم بود ؟

اگر من چشمانم را برهم گذارم
دیگر روزها و شبها نخواهند بود .
و همچنین ...

رشته‌ی طولانی لحظه‌ها دیگر نخواهد بود.
و اگر که روزها و شبها نباشند
و اگر که رشته‌ی طولانی و یکنواخت لحظه‌ها نباشد
آیا که من دیگر خواهم بود؟

اگر که من نشنوم...
— اگر که گوشه‌ایم نباشند -
دیگر صداها نخواهند بود
دیگر صداها و کلمات و حرفها نخواهند بود.
و اگر که صداها نباشند
آیا که من دیگر خواهم بود ||

هرگاه که دستهایم وجود نداشته باشد
آنوقت اشیاء نخواهند بود
و هرگاه که اشیاء نباشند
آیا من خواهم بود؟

و اگر که مغزم نباشد
دیگر مفاهیم و ادراک نخواهند بود
و من ...
من نمیدانم
اگر مفاهیم و ادراک نباشند
آیا من باز خواهم بود ||

من به يك «ديگر» می‌اندیشم .
دیگری که نمیدانم چیست ...

دیگری که اصلاً نمیدانم چه میتواند باشد .

دیگری که حتی تصوریاتخیلی هم از او ندارم.

من به يك «ديگر» می‌اندیشم.
دیگری که غیر از همه‌ی چیزها باشد .
دیگری که يك ناآشنای کامل باشد .
دیگری که كاملاً بیگانه و مجرد باشد .
دیگری که وقتی یافتمش به او نگاه کنم ...
و زمان ...
فراموشم شود ...

دیگری که کنج‌گاوَم کند ...
و عمیق باشد ...
دیگری که شاید خلاء درونم را پر کند

من به يك «ديگر» می‌اندیشم ...
دیگری که نو باشد ...
دیگری که نو باشد ...
« يك ديگر نو »
... که در عمق وجودم جای گیرد ...
و ...
مرا بخوشی ابدی رساند ...

حالت عجیبی است...
من - حتی گاهی در يك بی‌زمانی - احساس میکنم که به يك آئینه نگاه
میکنم. نمیدانم چیست، ولی مانند آن است که واژه‌ی آئینه به آن نزدیکتر
است. فقط چیزی مثل يك آئینه ...

در پشت تصاویر ؟

نه ...

در پشت آئینه‌آیا چیزی هست ؟ شاید همان آئینه است . نه ...
نمیدانم چیست، ولی گاهی وجود يك آئینه را از میان همه‌ی هیچ‌ها احساس
میکنم - حرکات - چقدر برایم مجهول است . ولی من آئینه را دیده‌ام،
و این را میدانم .

حتی مثل آن است که آن را لمس کرده باشم - در مغزم، در روحم...
آه، گاهی در مغزم - يك روشنی، به يك روشنی میماند - به يك وضوح
میماند - يك روشنی ... يك وضوح .

نه... فقط يك روشنی، و دیگر هیچ - و من نیز در آن هیچ هستم -
نیستم و یا هستم ؟... آه، من فقط هیچ هستم ...

و آیا وجود هیچ من در آنست ؟ یا در خارج آن؟

به ناگهان چیزی در مغزم - چیزی مثل يك روشنی در مغزم...

درخشید ... شاید.

همیشه سعی کرده‌ام خبائت‌های درونم را بشناسم، ولی گاهگاه چنین می‌پندارم که در ماوراء تفکراتم و احساساتم و تخیلاتم چیزی مجهول و ناشناخته وجود دارد. حتی زمانیکه پی‌بعلت کوچکترین خواسته‌ی خودم برده‌ام - زمانیکه دانسته‌ام چرا بموضوعی فکر کرده‌ام و زمانیکه ریشه‌ی اصلی احساسی را درخودم پیدا کرده‌ام - مثل اینکه چیزی در ماوراء، وجود داشته‌است. چیزی که مجهول و ناشناخته باقی مانده .

من فریاد کشیده‌ام
- و فریادی طولانی و دردناک -
من در فضائی بسیار خالی و تاریک فریاد کشیده‌ام
- و فریادی طولانی و دردناک -
من خواستم که صدایم
در همه‌ی تاریکیها...
و در فضای خالی...

ودرهمه‌ی حجم‌ها ...

و بین‌همه‌ی سلول‌ها ...

گم شود .

من خواستم که همه چیز

- و همه‌ی سلول‌ها -

فریاد مرا بگیرند و حفظ کنند .

من خواستم که فریادم

هیچگاه بسوی من باز نگردد .

آه ...

من خواستم که فریادم در همه‌ی حجم‌ها

- و همه‌ی سلول‌ها -

گم شود.

ولی فریاد من باز گشت ...

فضا خالی بود ...

سلول‌ها خالی بود ...

و جسم‌ها نیز .

فریاد من به چیزی برخورد ...

فریاد من در خلاء گم نگشت ...

فریاد من دردناک‌تر و خسته‌تر بسوی خودم باز گشت .

تنها بسوی خودم .

و هنگامی که از دهلیزهای گوشم بجای نخستین خود میرفت

برایم عزیز و دوست داشتنی بود .

و من فقط دردی را احساس میکردم

دردی که بشدت عمیق و تنها بود
و مرا ...

بسوی مفاهیم گذشته‌ام میکشاند .
فریاد من ...

- آه فریاد من -

در درون سلولها و حجم‌ها جانگرفته بود .
فریاد من بازگشته بود

همه چیز خالی و همه جا خالی بود

- فریاد من بازگشته بود -

پس سلولها و حجم‌ها و تاریکی ؟

آه ، شاید که نبودند...

- شاید اصلا نبودند -

... و من بافریاد بازگشته‌ام .

و درد

دردی که مرا بشدت بسوی مفاهیم گذشته‌ام میکشاند.

فریاد من بامن چیزها میگفت

شاید که چیزی نبود

شاید که اصلا چیزی نبود .

فریاد من بامن چیزها میگفت

.

شاید که بیهوده میپنداشتم .

در خارج از سلولهای مغز من
- و محفوظاتش -

شاید دنیائی است

- یا دنیاهائی -

چرا...؟

چرا گرفتار خواستهای خویشیم؟

به «گذر». اندیشه کردم
و به ناگهان دانستم . . .
که همه چیز در گذر محو شده است
- که همه چیز در گذر محو خواهد شد -
خنده ها . . .
اشکها . . .
گفتگو ها . . .
سپیدی ها . . .
سیاهی ها . . .
- و تمامی زندگی در گذر محو شده است -

همه چیز در گذر محو میشود
در گذر . . .
- تنها در گذر -
مردم . . .
- وهمه‌ی مردم -
و من نیز . . .
در گذر . . .
- تنها در گذر -

تنها يك زمان بود
تنها يك زمان بود
كه من خواستم بخندم .
ولی در يك تاریکی ژرف
خنده ام گلویم را
بسختی فشرد .
وچشمانم - خیره -
جائی را نگریست .
وباز بیهودگی وپوچی همه چیز
بر من آشکار شد .

واینبار ...

سخت تر و ژرف تر .

مدتی گذشت ..

راه گلویم را خنده ای

- که هرگز شکوفا نشد -

مسدود کرده بود

و پوچی مانند پرنده ای بر هر شاخه ای نشسته .

- و یا مثل شب آمد و همه جا را گرفت -

و تنها من بودم، من، با خنده ای که

- قبل از زنده شدن -

سخت چروکیده و پیر بود.

و چشمانی که برجائی

- مدتها -

خیره شده بود .

... ناگهان چیزی سخت برگونه ام سیلی نواخت

و اگر چشمانم باز شد

- و اگر چیزی دیدم -

غم بود ...

غم من

- و غم طولانی من -

بود .

گلویم تنگی خود را از دست داد

و من گریستم

... و بی نهایت گریستم .

پیوسته يك چیز بودن

- ويك چیز خسته بودن -

مانند لحظه های یکنواخت و تکراری

برقرار است . . .

این خستگی است

این تکرار است .

گریزی مرا بسوی پولکهای رنگین این پیرزن

- که جلوه ی بی قدر زندگی است -

میکشاند .

و در آنجا

چنین میپندارم که گوهری جسته ام

- چنین است -

اما . . .

آن گوهر ، زندگی است . . .

آن گوهر ، شیشه ای است . . .

و پولکی بی قدر است .

کسی برای خودش هست؟
آیا کسی برای خودش هست؟

من . . .

بدنبال آن صدا میگردم

— که تنهای تنها —

بگویند برای خودش هست .

من . . .

بدنبال آن سایه میگردم

که برای خودش راه برود .

کسی آیا برای خودش هست؟

آیا کسی برای خودش هست؟

.

کسی ... ؟
آیا کسی همراه من راه می آید ؟
من ...
مشتاق شنیدن صدای گامهای شتابزده و خوشحالی هستم .
مدتهاست که تنها هستم .
مرا شوق شنیدن صدای گامهائی
- که میدوند -
بسوی احساسی دور میکشاند .
ولی در اطراف من ...
- مثل همیشه -
تنها سکوت است
سکوت ...

آیا کسی بهمراه من می‌آید ؟
آیا کسی بهمراه من می‌آید ؟
من تنها هستم ...
تنها ...
و با سکوت .

... و سکوت
سخت عمیق است .

شاید میشد که صدای گام‌هایی وجود داشت .
شاید میشد که صدای گام‌هایی راشنید .
آه ...

شاید میشد که کسی همراه من راه می‌آمد .
... که صدای گام‌های شتابزده - و خوشحالی -
مرابسوی يك شادی کود کانه
- یا احساسی مجهول -
میکشاند ...

اما اینجا تنها سکوت است ...
سکوت ...
و من .

و من تنها هستم ...
و صدائی نیست ...
- صدای گام‌های شتابزده و خوشحالی نیست -

شب قشنگ بود و لطیف ...

شب قشنگ بود و لطیف و من در آن نیمه‌ی تاریکی آرام آرام می‌رفتم ...

می‌رفتم ...

تاریکی شب، سنگین بود و نور چراغها در تاریکی گم میشد

و من همه‌ی مبهم و پیچیده‌ی شهر را میشنیدم .

شب قشنگ بود و لطیف

و من «خود» را - که گاه کوتاه و زمانی بسیار بلند میشد -

به‌مراه داشتم و به او نگاه می‌کردم .

شب قشنگ بود و لطیف

و «خود»م به‌مراه اندیشه‌هایم به‌اشکال گوناگون جلوه‌گر میشد .

میدانستم که تهی هستم ...

ولی نمیدانستم که این «خود» عاقبت به‌چه‌شکلی بمن خواهد نگرست .

در نزديك
- و خيلي نزديك به ديده گانم -
خطوط ...
خطوط بسياري هستند ...

در نزديك
- و خيلي نزديك به ديده گانم -
خطوط چهره اي
.... و پوست

پوستی گرم ...
- و پوستی زنده -
که احساسش میکنم .

... و چشمها
چشمهائی آشنا
که حرکت میکنند .

من گردی مردمکها را
- که حرکت میکنند -
می بینم
و متعجب میشوم .

در نزدیک
- و خیلی نزدیک به دیدگانم -
رنگها هستند ...
- رنگهای تیره و روشن و مخلوط -

و دستها
- دستهای بلند -
و استخوانها - استخوانها ...
و گورها ...
و باز هم گورها ...

میان من و تو فاصله

فاصله‌ی چشمهاست ...

میان من و تو فاصله

فاصله‌ی صداهاست ...

میان من و تو فاصله

فاصله‌ی دستهاست ...

وفاصله

فاصله‌ی مغزهاست ...

وفاصله‌ی آنچه که احساس میکنم

- احساس میکنی -

میان من و تو فاصله

فاصله‌ی دو انسان است ...

میان من و تو فاصله بسیار است

فاصله‌ای که هیچگاه به پایان نخواهد رسید .

فاصله‌ای مانند دو خط موازی

فاصله‌ی دو انسان ...

فاصله‌ی انسانها ...

میان من و تو ...

و میان انسانها ...

و انسانها و من .

آه ...

فاصله‌ی صداها

فاصله‌ی رنگها

فاصله‌ی مغزها

فاصله‌ی انسانها

میان من و همه ...

و میان همه و همه .

در صیقلی دایره مانند وارونهی چراغ
- آه در وارونهی چراغ -

همه چیز را دیدم ...
- و خودم را -

در وارونهی چراغ
همه چیز بی اندازه بزرگ و کج
... یا کوچک و پهن بود .
- و من نیز -

در وارونهی چراغ
همه چیز بشدت زشت و مسخره بود
- همه چیز -
... در آن وارونهی صیقلی
همه‌ی آنچه که ارزش بسیار داشت
کج و زشت بود ...

در وارونهی چراغ
همه چیز را میتوانی دید ...
- همه چیز را -
و چه مسخره .

آه وارونهی چراغ ...
وارونهی چراغ و زشتیها ...
وارونهی چراغ و تمسخرها ...
آه ...

وارونهی چراغ و فلسفه‌اش
وارونهی چراغ و زیبایی خاص خودش .

شاید که میشد «همه» فاصله‌ی بین خودشان را تشخیص دهند.
میشد که هر کسی تنها يك کس بود .
و میشد که ساعتها این «همه»ی مجزا را کنار هم گرد نمی‌آوردند .
میشد که فاصله را شناخت
فاصله‌ای که بین همه کس
- در هر حالت ...
و هر کجا -
هست .

آیا ارتباطی هست ؟
چه ارتباطی ؟
چه ارتباطی ؟
شاید که میشد بی ارتباطی را درك کرد .
شاید که میشد .

کودکی من . . .
- کودکی عزیز و معصوم من -
افسوس که تو سال هاست . . .
از من گذشته ای .

آن زمان . . .
آن زمان که من
کودکی خود را به همراه داشتم
همه چیز مفهوم خودش را داشت . . .
شب ! شب بود . . .
و تاریکی ، تاریکی .

روزها-وهمه‌ی روزها -
روز بودند .
و روشنائی ، روشنائی .
خیابانها طولانی بودند
و مردم بلند .

همه چیز بسیار بود
و همه جا بزرگ

.....

... و حکایتها بسیار
... و آشنائیهاتازه

آه ... کودکی
ای کودکی
ای کودکی عزیز معصوم من .

تو . . .

سرعت را اگر بشناسی

- سرعت را، سرعت لحظه‌ها را -

اگر بشناسی

خواهی دانست

که چه سان تورا بسوی يك تحليل . . .

پیش می‌برند .

- تحلیلی که گریز ناپذیر است -

. . . و سرعت لحظه‌ها را

- شتاب لحظه‌ها را -

تو متوقف نتوانی کرد .

تحلیل ما، در آن شتاب . . .

چه زود خواهد رسید .

آه که شتاب لحظه‌ها

مرا پیش از آن

بسوی يك دیوانگی

پیش می‌برد . . .

خیلی پیش از آن .

من . . .
مدتهای طولانی است که پیاده راه میروم .
تو نیز بدنبال من پیاده بیا
در راه چیزهای بسیاری است که باید شکست
تو نیز بشکن .
تنها يك لبخند تو کافی است . . .
تنها يك لبخند برای شکستن بسیاری چیزها کافی است .
تو لبخند بزن
و من همه‌ی آنهارا با قدرت خواهم شکست
- تنها يك لبخند کافی است -

به دنبال کلامی که مفهومی داشته باشد
میگردم

در میان صداها

- که تنها صدائی هستند -

و نگاهها

- که به نگاه مجسمه میمانند -

تلاش من

ای تلاش بیهوده‌ی من

اگر دریایی که به چیزی نخواهی رسید، چه خواهی شد؟
و چه خواهی کرد؟

جستجوی من

ای جستجوی من

که مرا

- من خسته را -

بسوی خود به هر جا میکشانی

آیا لحظه‌ای خواهد بود که تو امید خود را از دست بدهی؟
و آنگاه، تو چه خواهی داشت؟

و چه خواهی بود؟

و من ...

آیا غمگین خواهم بود؟

جستجوی من ...

ای جستجوی من

با این همه مرا

- من خسته را -

باز به همراه خود به هر کجا بکشان

- امید خود را از دست مده -

ای جستجوی من ...

تلاش من .

در بیرون هوا آزاد است
در بیرون دیگر دیوار نیست
و رنگی هم نیست
در بیرون میتوان پرواز کرد
در بیرون میتوان فریاد زد
در بیرون میتوان بود . . .
و یا نبود .

KHAT-E TIRE

(The Obscure Script)

by

FERESHTE TEYFOURI

First Edition

1348 (1969)

Marjan Printing and Publishing House

Tehran

خط تیره

